

УДК: 339.137.2:334.7(477):339.926(4)

Д.Р. Сімах
здобувач магістратури,
Університет економіки та права «КРОК»
Науковий керівник: В.В. Рокоча, д.е.н., професор,
Університет економіки та права «КРОК»

Шляхи підвищення конкурентоспроможності українських підприємств в умовах євроінтеграції

Стаття присвячена визначенню того, як українські підприємства після підписання договору про вільну торгівлю з Європейським Союзом досягнуть підвищення конкурентоспроможності і створять конкуренцію на ринку Європи.

Ключові слова: конкурентоспроможність, підприємство, євроінтеграція, інтеграція, Європа, Україна.

Д.Р. Сімах
соискатель магистратуры
Университет экономики и права «КРОК»
Научный руководитель: В.В. Рокоча, д.э.н., профессор,
Университет экономики и права «КРОК»

Пути повышения конкурентоспособности украинских предприятий в условиях евроинтеграции

Статья посвящена определению того, как украинские предприятия после подписания договора о свободной торговле с Европейским Союзом достигнут повышения конкурентоспособности и установят конкуренцию на рынке Европы.

Ключевые слова: конкурентоспособность, предприятие, евроинтеграция, интеграция, Европа, Украина.

D.R. Simekh
Master Degree student
“KROK” University
Scientific Supervisor: V.V. Rokocha, Doctor of Economics, Professor
“KROK” University

Ways of increasing the competitiveness of ukrainian enterprises in the conditions of eurointegration

The article is devoted to the definition of how Ukrainian enterprises, after signing a free trade agreement with the European Union, will establish competition in the European market and provide ways to enhance competitiveness.

The Free Trade Area Agreement between Ukraine and the EU addresses the problem of the competitiveness of the economy both at the national and regional levels. European

integration offers new opportunities for Ukraine and its regions. At the same time, Ukraine's integration into the European economic space can cause significant negative socio-economic consequences for those regions that have not developed their own competitiveness strategy and have not ensured the formation of an appropriate social ideology of competitiveness. Particularly important is this task in the conditions of intensification of global competition, the imposition of integration rules of conduct, the application of common principles for all actors of competition, rules and norms.

Euro integration is, indeed, a national development strategy that will open access to more than 500 million European markets, which today produces one-fifth of world production, has state-of-the-art technologies and financial stabilization tools. This vector will ensure modernization of the country according to European standards and will be able to make Ukrainian industrial products competitive. However, the path to this integration into Europe is rather complicated and painful, especially for the Ukrainian industry, which has been experiencing bad times in recent times.

In the current realities of functioning and in the conditions of integration into the European Union, the Ukrainian industry needs to implement structural changes that would correspond to the modern features of competition and ensure the modernization of the industrial complex of Ukraine on the basis of innovations, the full use of its intellectual and production potential, and helped to increase the competitiveness of Ukrainian industrial products in the European market.

Key words: *competitiveness, enterprise, european integration, integration, Europe, Ukraine.*

Постановка проблеми

Угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС актуалізують проблему конкурентоспроможності економіки як на національному, так і регіональному рівнях. Європейська інтеграція надає нових можливостей для України та її регіонів. Разом із тим інтеграція України до європейського економічного простору може завдати суттєвих негативних соціально-економічних наслідків для тих регіонів, які не виробили власної стратегії конкурентоспроможності та не забезпечили формування відповідної суспільної ідеології конкурентоспроможності. Особливо вагомим це завдання є в умовах загострення глобальної конкуренції, нав'язування інтеграційних правил поведінки, застосування загальних для всіх суб'єктів конкурентної боротьби принципів, правил і норм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблемам формування механізму управління конкурентоспроможністю підприємств присвячено роботи вітчизняних і зарубіжних учених. Зокрема, цими питаннями займалися І. Алтухова [1], Л. Балабанова [2], Л. Безтелесна [3], В. Дикань [5], Ю. Гарачук [4], Р. Карбау [8], М. Кривенко [9], Д. Малащук [10], А. Сухоруков [15], Т. Харчук [17], Л. Шевченко [18] та інші.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Слід урахувати й те, що в економічній науці ще чітко не сформувалася методологія формування системи управління конкурентоспроможністю підприємств. У процесі зародження знаходяться проблеми конкурентоспроможності, які визначаються окремими течіями та напрямками, що розвиваються на власних методологічних засадах або конкурують між собою.

Формулювання цілей статті

Метою статті є визначення впливу міжнародних інтеграційних чинників на формування конкурентоспроможності, розробка моделі порівняння конкурентоспроможності та визначення засобів підвищення конкурентоспроможності українських підприємств відносно до європейських компаній.

Виклад основного матеріалу дослідження

Євроінтеграція є, дійсно, національною стратегією розвитку, що відкриє доступ Україні до понад п'ятсотмільйонного європейського ринку, який на сьогодні здійснює виробництво п'ятої частини світової продукції, володіє найсучаснішими технологіями та фінансовими інструментами стабілізації. Це той вектор, який забезпечить модернізацію країни за європейськими стандартами та зможе зробити українську промислову продукцію конкурентоспроможною. Однак шлях цієї інтеграції в Європу є достатньо складним та болучим, особливо для української промисловості, яка останнім часом переживає не кращі часи. Так, за даними Державного комітету статистики України, падіння промислового виробництва лише у липні 2014 року становило 12,1% до аналогічного періоду попереднього року [11].

Причини цього є достатньо зрозумілими. За наявності впливу низки негативних факторів зовнішнього середовища промисловість України має безліч внутрішніх проблем. Однією з найактуальніших є проблема критичного рівня зношеності основних фондів. За період з 2009 по 2015 рр. цей показник збільшився від 57,3% до 84,3% [11]. Найбільш критичне значення цього показника спостерігається в машинобудуванні, який становив у 2014 році 84,3%. Це за тих умов, що саме машинобудуванню належить роль індикатора розвитку економіки країни. Такий низький технологічний рівень промислового виробництва водночас обумовлює високий рівень його енергомісткості, що відповідним чином позначається на собівартості промислової продукції, де енергетична складова є дуже високою. Це видно навіть за показниками споживання паливно-енергетичних ресурсів у країні.

Якщо порівняти обсяги споживання первинних паливно-енергетичних ресурсів на одиницю ВВП в Україні та розвинутих країнах Європи, то можна відзначити, що в порівнянні з Польщею цей показник більший у 2,9 раза, з Росією – в 1,4 та у 3,7 раза вищий, ніж у європейських країнах [12].

Заслугує уваги проблема забезпеченості промисловості висококваліфікованими кадрами. На даний час на більшості промислових підприємств спостерігається дефіцит трудових ресурсів відповідної кваліфікації та спеціалізації за умови наявності в країні високого рівня безробіття. За період з 2009 по 2015 рр. чисельність працівників, зайнятих у промисловому виробництві, скоротилася до 3274,8 тис. осіб [11].

Незадовільними є й умови праці. Застарілі прийоми та методи праці зумовлюють зростання трудомісткості виробничого процесу та відповідно зростання тривалості виробничого циклу. Неприятливим є й інноваційне середовище в промисловості. Незважаючи на те, що показник питомої ваги промислових підприємств, що впроваджували інновації, має позитивну динаміку, постійно відбувається скорочення питомої ваги реалізованої інноваційної продукції. Зокрема, за період з 2002 по 2015 рр. цей показник скоротився з 6,8% до 3,3%. Значно зменшилася й кількість підприємств, що займалися інноваціями, – від 14,8% у 2002 році до 13,6% у 2015 році [11].

Все це дає можливість зробити висновок, що вітчизняна промисловість постійно намагається вийти на інноваційний шлях розвитку, однак реалізація інноваційних проектів приносить їй лише додаткові витрати, а інноваційна продукція реалізується з кожним роком все гірше й гірше.

Окрім того, причиною неможливості відновлення промислового потенціалу України та забезпечення його інноваційного розвитку є низька спроможність і готовність підприємств фінансувати інвестиції та залучати банківські кредити для

розвитку власних виробництв. Це обумовлене як занадто високими реальними процентними ставками на кредити в умовах стабільно низьких темпів інфляції, так і тим, що банки в якості основного критерію кредитування використовують валовий прибуток підприємства та ліквідну заставу, які наявні лише у сфері торгівлі, сировинних галузях та сфері фінансових послуг [16].

Курс на активне включення України у процеси європейської інтеграції відповідає стратегічним засадам розвитку підприємництва в Україні, спрямованим на створення всередині країни цивілізованого середовища для розвитку бізнесу та стимулювання нарощування міжнародної конкурентоспроможності українських виробників [4]. До таких висновків дійшли учасники круглого столу «Євроінтеграційний курс України: формування нових умов для підприємництва», що проходив в Інституті економіки та прогнозування НАНУ. Втім, як зазначають експерти, автоматично всі ці процеси реалізуватися не зможуть – над ними треба працювати.

Наразі співвідношення економік України та ЄС приблизно 1:100, відповідно, з такою статистикою необхідно переходити у практичну площину цих проблем. Державі потрібно виходити на нові параметри розвитку. До 2016 року – на одні, до 2020 – на інші, адже завдяки лише переговорному процесові нічого не досягнути, потрібні конкретні дії. Було б дуже добре, якби й економічні, і бізнесові кола приходили із конкретними напрацюваннями того, що треба зробити. Якщо кожен зробить хоча б одну конкретну пропозицію у своєму напрямі, то це буде гарний спільний результат. Однак наскільки гарним буде результат вітчизняних підприємств за умов євроінтеграції, треба думати.

Єдиний вихід – пережити кризи й будувати бізнес за новим європейським зразком. У процесі зближення з Європою обов'язково відбуватиметься так звана структурна ломка, яка призведе до масового зупинення підприємств. Наприклад, в Угорщині тисячі підприємств збанкрутували, але на їхньому місці народилися тисячі нових. На думку експертів, причиною такої ломки буде різниця між стандартами та рівнями конкурентоспроможності українських і європейських підприємств.

Найгостріше посилення конкуренції відчують ті галузі, які на сьогодні найбільш підтримувані державою й існують у більш-менш монопольному середовищі. А малий бізнес у цілому навряд чи відчуже якое кардинальне посилення конкуренції й погіршення свого становища.

Не слід вважати, що на місці збанкрутілих підприємств будуть діри в землі. У підприємств просто зміняться власники. Щоб у майбутньому не стати одним із таких банкрутів, експерти радять самим підприємцям активніше встановлювати прямі зв'язки з відповідними підприємницькими структурами країн-членів ЄС, укладати з ними угоди про співробітництво, у тому числі й у питаннях отримання консультацій і допомоги в пристосуванні до комерційних правил ЄС. Ті, кому це вдасться, отримають можливість вчасно «підтягнутися» до потрібного рівня конкурентоспроможності, на інших же чекає «євроінтеграційна хвороба», після якої вони навряд чи виживуть [3].

Таким чином, стан промислового комплексу України відзначається низкою негативних рис, а саме [13]:

1. Недостатньою орієнтацією на виробництво продукції кінцевого споживання;
2. Домінуванням видобувних і базових галузей з низьким ступенем переробки сировини;
3. Використанням застарілих технологій, високим рівнем зношеності основних фондів, деформованою структурою виробництва;

4. Високою матеріало- та енергомісткістю виробництва за майже монопольної залежності від імпорту енергоресурсів;

5. Втратою традиційних ринків збуту в СНД і країнах Східної Європи, розривом кооперативних зв'язків у межах СНД;

6. Неконкурентоспроможністю більшої частини вітчизняної промислової продукції через низьку якість і моральну застарілість;

7. Відсутністю платоспроможного споживчого попиту і недосконалістю пропозицій через недорозвинутість системи дослідження кон'юнктури ринку і маркетингу.

У вирішенні даного питання досить показовим буде досвід самих європейських країн, які виступають піонерами в розробці високих технологій та зберігають свої передові позиції в промисловому виробництві на світовому ринку й дотепер. Напевне не секрет, що головною прикметною рисою цих держав є створення такого клімату, за якого інновації стали іманентним елементом економічної діяльності. Кількість інноваційно активних промислових підприємств постійно зростає і на сьогодні вже становить близько 80%. Притаманним для їхніх економік є й величезна участь держави у фінансуванні інноваційних та науково-технічних робіт.

Зокрема, у Франції вона становить 39,7%, у Великій Британії – 32,1%, у Чехії – 39,9%. Значними є й витрати на інноваційну діяльність. Наприклад, у 2010 році витрати компанії Shlemberger (виробника нафтогазового обладнання) на інноваційну діяльність становили 6,1 млрд дол., компанії Caterpillar (гірниче обладнання та будівельна техніка) – 10,8 млрд дол. [7].

Активно проводиться в Європі політика підтримки розвитку й функціонування об'єктів інноваційної інфраструктури, таких як: технопарки, інкубатори, інноваційні центри та інноваційні кластери. Зокрема, частка бюджетних асигнувань у фінансуванні технопарків Великобританії становить 62%, Франції – 74%, Німеччини – 78%, Бельгії – майже 100% [7], тоді як в Україні технопарки перебувають на самофінансуванні.

Тобто можна відзначити, що Європа проводить активну інвестиційну підтримку інноваційного розвитку економіки, в першу чергу, високотехнологічних галузей промисловості, які є каркасом її промислової могутності.

Наприклад, такі відомі промислові гіганти, як General Motors, Massey-Ferguson, Renault реалізують одну з найпоширеніших мікрологістичних систем виробництва – систему Канбан, яка підтримує мінімальний рівень запасів та забезпечує безперервну роботу виробничих дільниць і персоналу. Аналіз 80 німецьких фірм свідчить про те, що завдяки впровадженню даної системи забезпечується скорочення виробничих запасів на 50%, запасів готової продукції – на 80%, а продуктивність праці зростає на 20-50% [6].

Особлива увага приділяється й питанням розвитку кадрового потенціалу та підтримки корпоративної культури підприємств. Адже, за оцінкою європейських спеціалістів, на 60% економічні досягнення компаній пов'язані саме з людським капіталом. Зокрема, досить активно серед американських та європейських підприємств проводиться політика створення системи безперервного навчання працівників шляхом організації корпоративних університетів для проведення професійної підготовки та організації навчання працівників з метою адаптації їхніх здібностей до нових технологій та форм організації праці. Так, наприклад, найбільший корпоративний університет Global Learning, створений підприємством IBM, проводить курси з професійної підготовки, перепідготовки і навчання для 126000 працівників компанії, а навчальний центр корпорації «Дженерал Елек-

трик» відводить для цього 30-40 тис. людино-днів на рік. Витрачаються й величезні обсяги коштів на розвиток та підтримку кадрового потенціалу. Зокрема, підприємства Німеччини щорічно інвестують у навчання персоналу до 9 млрд євро. У Франції середні витрати на підвищення кваліфікації працівників досягають 3% фонду оплати праці [8].

Значна частина конкурентних переваг багатьох європейських промислових компаній забезпечується за рахунок формування та постійної підтримки корпоративної культури організації, яка впливає на поведінку працівників, їхню ціннісну орієнтацію і переконання, забезпечує єдність дій співробітників та заохочує їх до спільної діяльності на благо всієї компанії. В цьому аспекті досить показовим стане приклад американських корпорацій щодо створення системи мотивації творчої активності працівників, зокрема системи «участі в прибутках». Наприклад, на підприємстві «Уолтмарт» за підсумками року у вигляді премій персоналові видають акції підприємства, розмір яких в середньому становить 8,4% від розміру всіх виплат працівникові за рік [7].

Таким чином, європейські промислові підприємства є успішними та конкурентоспроможними на світовому ринку промислової продукції здебільшого завдяки:

По-перше, безперервному оновленню, удосконаленню та покращенню зразків промислової продукції за рахунок постійного впровадження в виробничий процес інновацій та новітніх технологій;

По-друге, використанню переваг логістики та інформатизації, що сприяють скороченню витрат та тривалості виробничого циклу;

По-третє, участі у глобальних ланцюжках створення вартості та вертикально-інтегрованих структурах;

Вчетверте, високорозвинутій системі освіти та підвищення кваліфікації персоналу;

Вп'яте, високому рівню корпоративної культури та створенню атмосфери цінності працівника для організації;

Вшосте, інвестиційній підтримці з боку держави та розвитку засад державно-приватного партнерства.

В ході визначення засобів підвищення конкурентоспроможності виникла потреба в розробці економічно-математичної моделі порівняння конкурентоспроможності країн за основними економічними показниками. За допомогою цієї моделі можна порівняти економічну незалежність країн між собою та показати зв'язок економічних показників з Індексом Конкурентоспроможності Країни (таблиця 1).

Основні економічні показники:

- GDP_c – ВВП на душу населення;
- Mar – Товарооборот країни;
- QDP – Частка вітчизняного товару у товарообороті країни;
- $Qexp$ – Експортна квота;
- I – Рівень інфляції;
- DBI – Індекс легкості ведення бізнесу;
- GCI – Індекс Конкурентоспроможності Країни;

Розрахунок товарообороту країни « Mar » проводиться за формулою (1):

$$Mar = (GDP - Exp) + Imp \quad (1)$$

де « GDP » – ВВП країни, « Exp » – кількість експорту країни, « Imp » – кількість імпорту.

Для розрахунку обсягу вітчизняного товару в товарообороті країни « QDP » потрібно скористатися формулою (2):

Таблиця 1

Економічні показники країн

Країна	Exp (тис. дол. США)	Imp (тис. дол. США)	GDP (тис. дол. США)	GDPc (тис. дол. США)	QDP (тис. дол. США)	Mar (тис. дол. США)	Qexp	I	DBI	GCI
Україна	47816	49623	90615	2115	42799	92422	52,77%	38,40%	80	79
Болгарія	32181	32107	50199	6993,5	18018	50125	64,11%	2,20%	39	54
Польща	236319	221619	477066	12554,5	240747	462366	49,54%	0,60%	24	41
Чехія	153596	142246	185156	17548,3	31560	173806	82,95%	1,00%	27	31
Велика Британія	777283	836368	2858003	43876	2080720	2917088	27,20%	0,41%	7	10

Джерело: складено авторами.

$$QDP = Mar - Imp \quad (2)$$

Для порівняння показників між собою потрібно визначити «*ij*», де «*i*» – позиція від «1» до «*n*», де «*n*» кількість країн у порівнянні, а «*j*» назва показника. Потім визначити індекс порівняння за допомогою формули (3):

$$\bar{x} = 0,2 (ij_1 + \dots + ij_5) \quad (3)$$

Виходячи з цього, можна визначити, яка країна є більш конкурентоспроможною: чим менший показник, тим країна є більш конкурентоспроможною.

Розглянемо п'ять країн: Україна, Болгарія, Польща, Чехія, Велика Британія, та порівняємо їх (таблиця 2):

Таблиця 2

Розрахунок коефіцієнта конкурентоспроможності

Країна	GDPc	QDP	Qexp	I	DBI	\bar{x}	GCI
Україна	5	4	3	5	5	4,4	79
Болгарія	4	5	2	4	4	3,8	54
Польща	3	2	4	2	2	2,6	41
Чехія	2	3	1	3	3	2,4	31
Велика Британія	1	1	5	1	1	1,8	10

Джерело: складено авторами.

Приклад розрахунку для України та Болгарії:

$$\bar{x}_{\text{Укр}} = 0,2 (i_{\text{GDPc}} + i_{\text{QDP}} + i_{\text{Qexp}} + i_1 + i_{\text{DBI}})$$

$$\bar{x}_{\text{Укр}} = 0,2 (5 + 4 + 3 + 5 + 5)$$

$$\bar{x}_{\text{Укр}} = 4,4$$

$$\bar{x}_{\text{Бол}} = 0,2 (4 + 5 + 2 + 4 + 4)$$

$$\bar{x}_{\text{Бол}} = 3,8 \quad \bar{x}_{\text{Бол}} = 3,8$$

Звідси ми можемо бачити, що Болгарія є більш конкурентоспроможною, і, порівнявши позиції в рейтингу Конкурентоспроможності Країни, можемо бачити залежність цих показників.

У процесі вибору стратегії формування конкурентоспроможності підприємства важливо враховувати всі фактори, що впливають на цей процес, і перш за все – аналіз зовнішнього середовища, в тому числі прямий і непрямий його вплив

на підприємство, ринкову ситуацію, а також забезпечити ефективне управління всім комплексом проблем, що формують стратегію конкурентоспроможності підприємства.

Підвищення конкурентоспроможності підприємств повинне передбачати заходи з удосконалення на підприємстві кадрової політики, активізації маркетингової діяльності та розширення ринків збуту, підвищення рівня економічної діяльності для зниження ступеня ризику, проведення диверсифікації виробництва як виробничої (розширення асортименту продукції, що випускається) та фінансової диверсифікації і низка інших. Таким чином, тільки комплексний системний підхід до вирішення даної проблеми дадуть можливість прискорити процес підвищення конкурентоспроможності підприємств, покращити інвестиційну привабливість регіонів і на цій основі, поряд з іншими заходами, підвищити ефективність функціонування економіки України, її конкурентоздатність.

Враховуючи досвід європейських промислових підприємств, забезпечити підвищення конкурентоспроможності української промисловості, а, відповідно, і здійснити крок у напрямі стабілізації економіки, можна за рахунок реалізації наступного комплексу заходів:

1. Розробка стратегії розвитку промисловості, яка визначила б основи інноваційної політики зі встановленням конкретних напрямів розвитку інноваційної діяльності окремих промислових підприємств. Це дало б можливість стимулювати впровадження інновацій у виробничий процес, модернізувати виробничу базу промисловості і поєднати сектори науки та виробництва, їхні інтелектуальний і виробничий потенціали, що забезпечило б створення науково-технічних результатів, на які існує попит у промисловості;

2. Впровадження ефективних механізмів фінансової підтримки інновацій та комерціалізації науково-дослідних результатів, створення державної системи трансферу технологій;

3. Забезпечення тісної координації всіх стадій інноваційного процесу від наукових розробок до виходу товару на ринок та скорочення тривалості технологічного циклу виробництва промислової продукції;

4. Створення сприятливого середовища для формування різного роду організаційно-правових форм інноваційної діяльності та вертикально-інтегрованих структур у промисловості, таких як кластери, промислово-фінансові групи, стратегічні альянси тощо;

5. Впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій на всіх етапах виробництва продукції;

6. Стимулювання модернізації виробничих процесів у промисловості шляхом запровадження механізму часткової компенсації витрат за рахунок коштів держави та пільгового кредитування фінансово-кредитними установами;

7. Прискорення процесів адаптації системи стандартизації і сертифікації вітчизняних промислових товарів до норм ЄС, впровадження постійно діючої системи оцінки якості промислової продукції;

8. Приведення системи підготовки фахівців у відповідність до потреб комплексу та впровадження механізмів взаємодії промислових підприємств і навчальних, науково-дослідних організацій в питаннях стажування майбутніх спеціалістів та співпраці в межах вирішення проблем щодо створення нових матеріалів, технологій, оригінальних видів промислової продукції;

9. Створення системи підтримки та розвитку творчих ініціатив, реалізація програм розвитку і нарощування інтелектуального капіталу працівників промисловості;

10. Впровадження сучасних методів та моделей управління процесом виробництва, зокрема логістики, всебічна підтримка розвитку логістичних систем у країні;

11. Впровадження ефективних схем продажу промислової продукції та розробка маркетингових стратегій просування товарів на ринок;

12. Покращення правового та інвестиційного середовища в галузі за рахунок здійснення низки законодавчих змін у сфері податкового та митного регулювання, державної підтримки інвестиційно-інноваційної діяльності [10] тощо.

Таким чином, у сьогочасних реаліях функціонування та в умовах інтеграції до Європейського Союзу українська промисловість потребує реалізації структурних зрушень, які відповідали б сучасним особливостям конкуренції та забезпечували модернізацію промислового комплексу України на основі інновацій, повноцінне використання його інтелектуально-виробничого потенціалу, та сприяли підвищенню конкурентоспроможності української промислової продукції на європейському ринку.

Висновки

Конкурентоспроможність підприємства – це синтетичний відносний просторово-часовий параметр, який відображає характеристики продукції та ефективність функціонування підприємства, що дають йому змогу посісти відповідні позиції на ринку певного рівня сконцентрованості. Підвищення конкурентоспроможності являє собою процес змін, і як будь-який процес, особливо той, який викликає певні протидії, він потребує управління і, зокрема, стратегічного підходу.

Отже, існуючі позиції України на зовнішньому ринку свідчать про дуже низьку конкурентоздатність українських підприємств у світі, що обумовлює низка проблем, насамперед – сировинна структура українського експорту. Для підвищення конкурентоздатності української продукції, необхідно брати приклад з розвинутих країн, де конкурентоспроможність постійно перебуває в центрі уваги державних діячів та ділових кіл. Можна сказати, що українські підприємства мають великий потенціал для виходу на міжнародний ринок. Але тільки за умови комплексних дій держави можна вивести вітчизняну продукцію на конкурентоспроможний рівень.

Література

1. Алтухова И. Н. Конкурентоспособность предприятий на внешнем рынке / И. Н. Алтухова // Вісник Донецького університету. – 2008. – Вип. 1. – С. 106-111.
2. Балабанова Л. В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств / Балабанова Л. В., Холод В. В. – К.: «ВД Професіонал», 2006. – 448 с.
3. Безтелесна Л. Механізм забезпечення сталої конкурентоспроможності великого промислового підприємства / Л. Безтелесна, Н. Чигир. – Економіст. – 2004. – 540 с.
4. Гарачук Ю. О. Підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок управління конкурентоспроможністю / Ю. О. Гарачук – Актуальні проблеми економіки. – 2008. – 606 с.
5. Дикань В. Л. Розвиток промислового потенціалу українських підприємств / В. Л. Дикань // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2014. – №46. – С. 136-142.
6. Дроздова А. О. Світовий досвід професійного навчання і розвитку персоналу [Електронний ресурс] / А. Дроздова // Режим доступу: <http://www.masters.donntu.edu.ua/2013/iem/drosdova/library/article1.htm>. – Назва з титул. екрана.
7. Інноваційний розвиток промисловості як складова трансформації економіки України : аналіз, доп. / О. В. Собкевич, А. І. Сухоруков, А. В. Шевченко [та ін.] ; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2014. – 152 с. – (Сер. «Економіка», вип. 15).

8. Карбау Р. Міжнародна економіка: навч. посіб. / Р. Карбау. – 7-ме вид. – Суми: Козацький Вас, 2004. – 651 с.
9. Кривенко М. Стратегія формування конкурентних переваг підприємства / М. Кривенко // Вісник Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка : Економіка. – К., 2008. – № 99-100. – С. 44-48.
10. Малашук Д. В. Конкурентоспроможність машинобудівного комплексу України в умовах глобалізації світових ринків: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.05.01 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Д. В. Малашук; Укр. акад. зовніш. торгівлі. – К., 2005. – 24 с.
11. Офіційний сайт державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukrstat.gov.ua. – Назва з екрана.
12. Пріоритети інвестиційної політики у контексті модернізації економіки України / [Павлюк А. П., Покришка Д. С., Белінська Я. В. та ін.]. – К.: НІСД, 2013. – 48 с.
13. Промислова політика: порівняльно-правове дослідження відповідності законодавства України і Acquis communautaire Європейського Союзу [Електронний ресурс] / 357. Державний департамент з питань адаптації законодавства Мініюсту України. – Київ, 2009. – Режим доступу: www.minjust.gov.ua/file/23505.docx
14. Стойко І. Вплив культури на розвиток корпорацій (на прикладі корпорацій США, Японії, країн Західної Європи) / І. Стойко, В. Гецько // Соціально-економічні проблеми і держава. 2010. – №1(3). – С. 109-118.
15. Сухоруков А. І. Інституційні засади розвитку інвестиційної діяльності у промисловості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.sfs.gov.ua/analitichnimateriali/statti/153444.html>. – Назва з екрана.
16. Формування моделі економічного розвитку України у післякризовому світі: аналіт. доп. / Я. А. Жаліло, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська [та ін.]. – К.: НІСД, 2014. – 116 с. – (Сер. «Економіка», вип. 14).
17. Харчук Т. В. Підходи до визначення конкурентних переваг підприємства / Т. В. Харчук // Економіка и управление. – 2011. – № 6. – С. 68-71.
18. Шевченко Л. С. Конкурентное управление : Учеб. пособие. – Харьков: Эспада, 2004. – 520 с.

УДК: 334.72(477):339.56(4)

А.В. Степенко
здобувач магістратури,
Університет економіки та права «КРОК»
Науковий керівник: В.В. Рокоча, д.е.н., професор,
Університет економіки та права «КРОК»

Європерспективи для українського середнього бізнесу

Стаття присвячена аналізу основних тенденцій функціонування та розвитку вітчизняного середнього бізнесу за сучасних умов. Визначено основні проблеми становлення та функціонування підприємництва в країні. Розглянуто сучасні проблеми та перспективи його розвитку з урахуванням вимог глобалізації та євроінтеграції.

Ключові слова: конкурентоспроможність, підприємство, бізнес, євроінтеграція.